

**Otázky na štátnice v magisterskom stupni štúdia
(platné pre študentov, ktorí začali magisterský stupeň štúdia po 1. 9. 2016)**

Program moSL (odbor)

Predmety:

1. Slovenská lingvistika
2. Slovenská literatúra
3. Lingvistická metodológia a literárna veda

Slovenská literatúra

Odpoveď na štátnicovú otázku má obsahovať základné historické a literárno-historické súvislosti obdobia, kontext tvorby jednotlivých autorov, charakteristiku dobovej a autorskej poetiky a detailnejšiu analýzu a interpretáciu niekoľkých diel autorov uvedených v otázke.

1. Slovenská literárna moderna. Poetika poézie a prózy Ivana Kraska
2. Expresionizmus v slovenskej próze v období rokov 1918 – 1945 (charakteristika expresionizmu ako umeleckej a literárnej avantgardy, typológia a vývin slovenského expresionizmu, predstavitelia a diela)
3. Poetika a vývin prózy Mila Urbana a Jozefa Čigera Hronského
4. Naturizmus v slovenskej próze. Tvorba Margity Figuli, Dobroslava Chrobáka a Františka Švantnera (do roku 1948)
5. Poetika a vývin poézie Jána Smreka, Emila B. Lukáča, Ladislava Novomeského a Valentína Beniaka (s ťažiskom do roku 1948)
6. Poézia katolíckej moderny. Poetika a vývin poézie Pavla Gašparoviča Hlbinu, Rudolfa Dilonga a Janka Silana (do roku 1948)
7. Nadrealizmus v slovenskej poézii (do roku 1948). Poetika a vývin poézie Rudolfa Fabryho a Vladimíra Reisela (do roku 1948)
8. Ivan Stodola a Július Barč-Ivan (dve tendencie slovenskej medzivojnovnej drámy)
9. Socialistický realizmus (zrod, pojem, kulminácia, recidíva)
10. Trnavská skupina/Konkretisti
11. Literatúra v šesťdesiatych rokoch
12. Prozaické generácie/poetiky v 50.-80. rokoch (vrátane prehľadu diela a poetiky jednotlivých prozaikov)
13. Poetika a vývin poézie Vojtecha Mihálika, Milana Rúfusa a Miroslava Válka
14. Poetika a vývin prózy Jána Johanidesa, Rudolfa Slobodu a Pavla Vilikovského
15. Dramatická tvorba Petra Karvaša a Ivana Bukovčana.
16. Zmeny v literatúre po roku 1989 (v literárnych textoch i v literárnom živote). Prehľad poetík od 90. rokov do súčasnosti
17. Neomodernistické, historizujúce a autobiografické tendencie v literatúre po roku 1989 (Balla, Rankov, Kopcsay a iní)
18. Postmodernistické tendencie v literatúre po roku 1989 (Pišťanek, Taragel, Otčenáš, Vadas, Macsovszky, Habaj a iní)
19. Podoby ženského písania v súčasnej literatúre (Kompaníková, Žuchová, Dobrákovová, Kepplová, Juráňová, Beňová a iné)

20. Dramatická tvorba Karola Horáka a Viliama Klimáčka

Literárna veda (časť predmetu Lingvistická metodológia a literárna veda)

1. Pozitivismus ako obrat k literárnovednej metóde, portrét ako žáner biografickej metódy, úloha životopisu v ňom, uznávanie intelektu a odmietanie mimorozumových síl (Saint-Beuve).
2. Esej na pomedzí vedy a umenia, aktuálnosť témy, vzťah k odbornému štýlu, subjektívnosť, funkcia podnecovať čitateľa, nepresnosť citácií, úsilie o štýl (na príkladoch esejí Alexandra Matušku a Štefana Krčméryho).
3. Ruská „formálna škola“, jej prínos v oblastiach teórie literatúry a historickej poetiky, inštitúcie, predstavitelia a pojmy (na príkladoch štúdií Viktora Šklovského a Borisa Ejchenbauma).
4. Psychoanalýza a literatúra, východiská Sigmunda Freuda, paralela detskej hry a básnickej tvorby, oidipovský komplex a teória psychického aparátu (Ja, Ono, Nadja).
5. Psychoanalytická fenomenológia, chápanie hmoty Gastonom Bachelardom, jeho uchopenie obraznosti cez prírodné archetypy básnickej imaginácie a kultúrne komplexy.
6. Český štrukturalizmus, Pražský lingvistický krúžok, orientácia výskumov Jana Mukašovského, básnické pomenovanie a estetická funkcia jazyka, pojem štruktúry.
7. Postštrukturalizmus a semiológia, Michel Foucault a jeho skúmanie vzťahu medzi jazykom a mocou, Umberto Eco a posun od štrukturalizmu ku konceptu „otvoreného diela“.
8. Postmoderná koncepcia literatúry, čitateľsky orientovaná teória Jonathana Cullera, jeho uchopenie naratívu v literatúre i v živote, Wolfgang Iser a jeho pojem „anestetický“.
9. Štrukturalizmus v slovenskej literárnej vede, jeho interdisciplinárne pozadie, Spolok pre vedeckú syntézu, Bratislavský lingvistický krúžok, ďalší vývin a rehabilitácie štrukturalistických metód.
10. Teória literárnej komunikácie (nitrianska škola), teoretická činnosť Kabinetu literárnej komunikácie v Nitre, výrazová estetika a textovo-štylistická teória literárneho diela, rozvinutie interpretácie literárneho textu.

Literatúra

1. Saint-Beuve: *Literárne eseje a portréty*. Ed. Anton Vantuch. Prel. A. Vantuch a L. Franek. Tatran, Bratislava 1983 (Kapitoly A. Vantuch: Saint-Beuve kritik a človek; Zdravie klasicizmu a choroba romantizmu; Balzacov nedostatok miery; Balzacovo zaniehanie a nadšenie; Kvety zla pána Charla Baudelaira; O biografickej kritike.)
2. Alexander Matuška: *Za a proti*. Vybrané spisy, zv. 1. Slovenský spisovateľ, Bratislava 1975. (Kapitoly Hra na fujaru a pokrok; Ján Smrek; F. Švantner: Malka.)

Alexander Matuška: *Človek v slove*. Bratislava, Slovenský spisovateľ, 1967 (Kapitola Dominik Tatarka päťdesiatročný, je aj v časopise Slovenské pohľady, roč. 79, 1963, č. 3, s. 94 – 102.)

Štefan Krčméry: *Stopäťdesiat rokov slovenskej literatúry*. Matica slovenská, Bratislava 1943. (Kapitoly: Ján Smrek; Emil Boleslav Lukáč.)

José Luis Gómez-Martínez: *Teória eseje*. Prel. P. Šišmišová. Archa, Bratislava 1996. (Kapitoly: Pokus o definíciu eseje; Aktuálnosť rozoberanej témy; Esej nechce byť vyčerpávajúca; Esej a odborník; Nepresnosť citácií; Subjektívnosť eseje, esej ako vyznanie; Dialogický charakter eseje; Esej ako forma myslenia; Úsilie o štýl v eseji.)

3. *Teória literatúry. Výber z „formálnej metódy“*. 2. upravené vydanie. Ed. M. Bakoš. Nakladateľstvo Pravda, Bratislava 1971. Kapitoly: Viktor Šklovskij: Umenie ako postup; Boris Ejchenbaum: Ako je urobený Gogoľov plášť.)

Andrea Bokníková: *Kapitoly z metodológie literárnej vedy (formalisti a posun od ich metódy k psychológii umenia)*. Stimul, Bratislava 2013 (Kapitola: Sympatizanti a spolupútnici formalistov.) URL: http://stella.uniba.sk/texty/AB_lit_ved.pdf

4. Sigmund Freud: *Umenie a psychoanalýza*. Prel. M. Krankus a J. Seewaldová. Slovenský spisovateľ, Bratislava 2000. (Kapitoly: Básnik a fantázia, Dostojevskij a otcovražda.) Sigmund Freud: *O človeku a kultúre*. Odeon, Praha 1990. (Kapitola: Jiří Stromšík: Proč právě Freud?)

5. Gaston Bachelard: *Voda a sny. Esej o obraznosti hmoty*. Přel. J. Hamzová. Mladá fronta, Praha 1997 (Kapitoly: Obraznosť a hmota; Charonův komplex. Ofeliin komplex; Jiří Pechar: Procházky krajinou imaginace.)

6. Jan Mukařovský: *Studie z estetiky*. Odeon, Praha 1966. (Kapitola: Dvě studie o básnickém pojmenování.)

Jan Mukařovský: *Kapitoly z české poetiky. Díl I.: Obecné věci básnictví*. Odeon, Praha 1948. (Kapitola: Mezi poesii a výtvarnictvím.)

Peter Michalovič – Pavol Minár: *Úvod do štrukturalizmu a postštrukturalizmu*. Iris, Bratislava 1997 (Kapitola: Pražský lingvistický krúžok.)

7. Michel Foucault: *Myšlení vnějšku*. Hermann & synové, Praha 1996. Přel. K. Thein; P. Soukup. (Kapitoly: O jiných prostorech; Život lidí zlopověstných.)

Umberto Eco: *Poznámky k Menu Ruže*. Prel. A. Ferenčíková. Svetová knižnica Sme, Bratislava, s. 547 – 555.

8. Jonathan Culler: *Krátký úvod do literární teorie*. Přel. J. Bareš. Host, Brno 2002. (Kapitoly: Narativ; Jiří Hrabal: Doslov – poznámka k dílu J. Cullera.)

Wolfgang Iser: *Estetické myslenie*. Prel. L. Kiczko. Archa, Bratislava 1997. (Kapitoly: Predslov; Estetika a anestetika. Nastolenie otázky; I. Fenomenologicko-súčasná časť: Aktuálne formy dialektiky estetiky a anestetiky.)

9. *Od iniciatívy k tradícii. Štrukturalizmus v slovenskej literárnej vede od 30. rokov po súčasnosť*. Eds. Fedor Matejov, Peter Zajac. Host, Brno 2005. (Kapitoly: Štrukturalizmus v slovenskej literárnej vede; Viktor Kochol: O básnickom obraze; Eugen Pauliny: Štruktúra Timravinej poviedky Nemilí; Oskár Čepan: Kapitoly z teórie súčasnej literatúry: IV. (Štvrtá); V. (Piata); Charakteristiky, ktoré napísal F. Matejov: V. Kochol; E. Pauliny; O. Čepan, s. 373 – 375, 377 – 378.)

10. František Miko: *Od epiky k lyrike*. Tatran, Bratislava 1973. (Kapitoly: Epická zložka v lyrike; Záver Švantnerovej novely Malka.)
Od iniciatívy k tradícii. Štrukturalizmus v slovenskej literárnej vede od 30. rokov po súčasnosť. Eds. F. Matejov, P. Zajac. Host, Brno 2005. (Kapitola: Štrukturalizmus v slovenskej literárnej vede, najmä s. 15 a 19.)

Odporúčaná literatúra:

Milan Zeman a kol.: *Průvodce po světové literární teorii*. Panorama, Praha 1988.
Albín Bagin: *Literárne etudy*. Smena, Bratislava 1979. (Kapitola: Vývin eseje v slovenskej literatúre.)
Myšlienka a tvar. Slovenská literárna esej. Bratislava, Tatran 1981 (Kapitola: R. Chmel: O slovenskej eseji).
José Ortega y Gasset: *Dehumanizácia umenia*. Prel. P. Šišmišová. Archa, Bratislava 1994.
Viktor M. Žirmunskij: *Poetika a poezie*. Prel. J. Honzík. Praha, Odeon 1980 (Verš a hudba; O poezii klasické a romantické, Dva smery v súčasnej lyrice.)
Boris Tomaševskij: *Teorie literatury*. Prel. R. a K. Štindlovi. Lidové nakladatelství, Praha 1971 (Kapitola Hrdina.)
Lev S. Vygotskij: „Anatómia“ a „fyziológia“ poviedky. Prel. J. Klaučo. V časopise Slovenské pohľady, roč. 83, 1967, č. 9, je aj v knihe: *Psychologie umění*. Prel. L. Zdražil. Odeon, Praha 1981.
Adam Bžoch: *Psychoanalýza na periférii. (K dejinám psychoanalýzy na Slovensku)*. Kalligram, Bratislava 2007.
Eva Syřišťová: *Imaginárny svet*. Mladá fronta, Praha 1974.
Gaston Bachelard: *Poetika priestoru*. Prel. M. Bartko. Slovenský spisovateľ, Bratislava 1990
Felix Vodička: *Struktura vývoje. Studie literárněhistorické*. Druhé, rozšírené vydanie. Dauphin, Praha 1998.
Bohumil Fořt: *Literární postava. Vývoj a aspekty naratologických zkoumání*. Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha 2008.
Irena Vaňková: *Mlčení a řeč v komunikaci, jazyku, kultuře*. ISV nakladatelství, Praha 1996.
Maurice Merleau-Ponty: *Svět vnímání*. Prel. K. Gajdošová. Oikoymenh, Praha 2008. (aj v e-verzii)
Roman Jakobson: *Lingvistická poetika*. Prel. D. Slobodník. Tatran, Bratislava 1991. (Kapitola: R. Jakobson – C. Lévi Straus: Baudelairove Mačky.)
Michail M. Bachtin: *François Rabelais a lidová kultura středověku a renesance*. Prel. J. Kolář. Odeon, Praha 1975 (Kapitola: Groteskní obraz těla u Rabelaise a jeho východiska.)
Roland Barthes: *Rozkoš z textu*. Prel. A. Blahová (Šikulová). Slovenský spisovateľ, Bratislava 1994. (Kapitola: Prednáška.)
Umberto Eco: *Teorie sémiotiky*. Prel. M. Sedláček. Argo, Praha 2009.
Jurij M. Lotman: *Štruktúra umeleckého textu*. Prel. M. Hamada. Tatran, Bratislava 1990.
Terence Hawkes: *Strukturalismus a sémiotika*. Prel. O. Trávníčková. Host, Brno 1999.
Miroslav Marcelli: *Michel Foucault alebo Stať sa iným*. Kalligram, Bratislava 2005.
Miroslav Petříček: *Úvod do současné filosofie*. Herrmann&synové, Praha 1999. (Kapitoly: 8., 11.) (aj v e-verzii)
Nora Krausová: *Význam tvaru tvar významu*. Slovenský spisovateľ, Bratislava 1984. (Kapitola: Próza nových modelov.)
Pavol Winczer: *Súvislosti v čase a priestore*. Veda, Vydavateľstvo SAV, Bratislava 2000. (Kapitola: Princíp hravosti v avantgardnej poézii, hravosť v poetizme.)

Viliam Turčány: *Rým v slovenskej poézii*. Veda, Vyd. SAV, Bratislava 1975 (Kapitoly: Rým v období Hviezdoslava a Krasku; Rým v poetizme.)

František Miko: *Estetika výrazu*. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava 1969. (Kapitoly: Teória kontrastu a estetickej miery; Pastiersky a roľnícky archetyp v slovesnej štruktúre.)

Od iniciatívy k tradícii. Štrukturalizmus v slovenskej literárnej vede od 30. rokov po súčasnosť. Eds. F. Matejov, P. Zajac. Host, Brno 2005. (Kapitoly: Sedem interpretácií básne Jána Stachu *Obrad s plameňom*; Charakteristika, ktorú napísal F. Matejov: Sedem interpretácií..., s. 380 – 381; Lubomír Plesník: František Miko a príbeh „nitrianskej školy“; Tomáš Horváth: Kruh, mesiac, zrkadlo, hymen.)